

DE TECHNIEK VAN DE VOICE-OVER

Een voice-over opnemen begint natuurlijk met het zoeken naar een goede stem. Goede articulatie is hierbij essentieel. Woorden moeten simpelweg correct worden uitgesproken. Gelukkig is een goede articulatie te leren door te oefenen. Hoe vaker je een voice-over inspreekt en jezelf weer hoort hoe beter je zult gaan articuleren.

Daarnaast is het stemgeluid belangrijk. Met een mooi stemgeluid ben je geboren. Dat is dus niet aan te leren. Maar wat is mooi? Dat is natuurlijk erg persoonlijk. Als er in een stem een bepaalde frequentie nadrukkelijk aanwezig is wordt dat als schel en onprettig ervaren. Een mooie stem heeft over het algemeen dus een frequentiegebied dat verdeeld is.

DE TEKST

- ▶ Je begint met het bedenken van een goede tekst. Het internet staat vol met informatie, weet waar je het over hebt maar gebruik geen tekst gebaseerd op allemaal feiten.
- ▶ Typ je tekst in informatieblokken met voldoende tussenruimte ook voor het gemak van de spreker. Zorg ervoor, dat de spreker niet van de ene pagina naar de ander moet tijdens het lezen. D.w.z. alle tekst op één blad, maar in ieder geval per blok op een blad! Dus maak het tekstblok niet te lang. Gebruik een gemakkelijk leesbaar lettertype in een niet te klein formaat.
- ▶ Nummer de blokken en noem bij het inspreken het nummer – haal diep adem, wacht een paar tellen – en lees vervolgens het tekstblok. De nummers kun je later gemakkelijk verwijderen, maar je weet wel exact welk stuk tekst volgt.
- ▶ Probeer de tekst uit, terwijl de film draait. Klopt de lengte bv. niet met de beelden, dan kun je de tekst nog aanpassen.
- ▶ Zorg ervoor, dat je weet, waar de tekst in de film geplaatst dient te worden. Bij de meeste montageprogramma's kunnen markers geplaatst worden in de tijdlijn, of noteer de tijdcode. Ook handig als je deze op het tekstblad zet bij het tekstblok.
- ▶ De tekst mag gerust even voor de beelden beginnen voor een vloeiender verloop. Varieer hiermee.

TIPS VOOR COMMENTAARTEKST (VAKANTIEFILM)

- ▶ **Streef naar eenvoud.** Gebruik geen boekentaal. Het overpennen van teksten uit reisgidsen of internet kan als basis dienen maar schrap wat je schrapen kan, maar pas daarna wel de stijl aan (vertel stijl). Vermijd het gebruik van moeilijke woorden, de kijker moet voortdurend nadenken, terwijl je beelden doorlopen. De aandacht voor het geheel verslapt dan.
- ▶ **Vermijd het gebruik van superlatieven.** Wat zijn die superlatieven? Het zijn woorden als “prachtig, boeiend, uniek, mooi, fantastisch, enz.” Die woorden geven het gevoel, alsof je iets uit een boek of reisgids hebt overgeschreven. Bovendien zijn het je beelden die moeten laten zien hoe mooi, fantastisch, boeiend, enz. het is, zonder dat je dit in teksten hoeft te benadrukken.
- ▶ **Vermijd het gebruik van exacte jaartallen, hoogten en andere afmetingen.** Dit onthoudt geen mens. Rond desnoods af naar boven of onder. Slecht voorbeeld: “Op de top van de berg sta je 4.156 meter boven de zeespiegel”. Beter: “... sta je meer dan 4.000 meter hoog”. Ander slecht voorbeeld: “De kerk werd gebouwd in 1432”. Beter: “De kerk werd gebouwd in de late Middeleeuwen”. Misschien nog beter: “Het is een gotische kerk”.

- ▶ **Zorg voor rustpauzes in je film.** Een film die volgepraat wordt, is slaapverwekkend. Goed voorbeeld: een film duurt 12 minuten. Daarin hoor je gedurende 6 à 7 minuten de commentaartekst. De andere 5 à 6 minuten worden gevuld met korte interviews, muzikale intermezzo's, achtergrondmuziek, een dansje, ja zelfs met stiltes. Na de film heeft de kijker een fijn gevoel. Slecht voorbeeld: een film duurt 12 minuten. 10 minuten lang hoor je commentaar. Gevolg: halverwege weet je niet meer of je moet luisteren of kijken en aan het eind heb je hoofdpijn.
- ▶ **Vermijd ook het overdadig gebruik van informatie.** Onbekende namen gaan het ene oor in en het andere weer uit. Picasso kent iedereen. De schilder Raymond Boogaerd kent niemand.
- ▶ **Maak van je commentaartekst het liefst een verhaal.** Hiervoor is uiteraard een zeker schrijftalent nodig. Laat je desnoods helpen door een taalkenner, die een persoonlijk tintje aan het geheel kan geven. Probeer ook subjectieve teksten. D.w.z. zinnen in de ik- vorm. Dit spreekt kijkers directer aan. Zinnen in de derde persoon maken het commentaar afstandelijker. Het spreken in de tegenwoordige tijd klinkt vaak beter, dan in de verleden tijd. De kijker kijkt nu naar de beelden. Denk er ook aan de zinnen kort te houden. Deel te lange zinnen op in kortere zinnen.
- ▶ **Laat de inspreker de tekst lezen.** Hij/zij kan dan kijken of het lekker bekt voor hem/haar. Sta toe om veranderingen in overleg aan te brengen. Bij steeds struikelen over een bepaald woord kun je zoeken naar een alternatief.

Hoe je ook opneemt, je hoeft niet meer zoals vroeger alles over te doen. Bij een verspreking is het handig om na een paar tellen stilte vanaf de laatste zin opnieuw in te spreken. Vind je een stukje niet goed, doe dit dan direct daarna opnieuw en ga vervolgens door met de rest, enz.

DE OPNAMERUIMTE

Akoestiek. Het is je misschien wel eens opgevallen dat in een geluidsstudio de muren en het plafond zijn aangepast zodat het geluid in de ruimte droog is. Dat betekent dat er bijna geen galm meer is zoals je dat bijvoorbeeld kent van je badkamer. Hoe minder je de akoestiek hoort in de opname hoe beter de opname van een voice-over. In de nabewerking kan je dan achteraf nog eventueel een galm toevoegen mocht dat nodig zijn. Als je een opname hebt gemaakt in een ruimte waar een galm aanwezig is kun je deze nooit meer (mooi) weghalen in de nabewerking. Je kunt zelf een goede akoestiek bereiken door gordijnen op te hangen of deze te sluiten. Als je tijdelijk wilt improviseren kun je ook gebruik maken van een dekbed. Maak een tent of spreekcel van een dekbed. In studio's en spreekcellen worden reflectieschermen gebruikt (denk aan de eierkarton dozen tegen de muren geplakt, ook handig het noppen schuimrubber) voor een zo goed mogelijk geluid. Sommige fanatieke vidiooten hebben een "geluidskast" gebouwd voor hun voice-over. Een van onze eigen filmers heeft een "kartonnen doosomhulsel" gemaakt. Het karton wordt opzij en achter het hoofd van de spreker geplaatst.

Let op bijgeluiden. Koelkast, klok, geluid van buiten, omslaan van een blad. Veel van deze geluiden zijn zo vanzelfsprekend, dat we ze niet registreren. Luisteren we de voice-over terug, dan horen we het plotseling wel en kunnen we opnieuw beginnen.

HET OPNAMEMATERIAAL

Je kunt opnemen met de camera, op een audiorecorder of soortgelijk apparaat, met een goede mobiele telefoon, maar ook direct op de computer. In het laatste geval kan het direct in je montageprogramma of in een audioprogramma (DAW = Digital Audio Workstation). Je kunt gebruik maken van een goede headset (= koptelefoon met microfoon) of een losse microfoon, het beste een condensatormicrofoon, deze zijn ook met een usb aansluiting te koop, maar gebruik hem wel op de juiste manier.

Het gebruik van de cameramicrofoon is in de meeste gevallen niet aan te raden! Het gebruik van een externe microfoon op de camera kan wel maar die kan je vaak ook inpluggen op de computer.

Plaats bij een headset de microfoon opzij van de mond.

Plaats een losse microfoon in een standaard en gebruik een plopscherm of windkap. Plaats de tekst goed zichtbaar voor je en zorg ervoor, dat je geen geritsel van papier o.i.d. kan horen. De spreker dient recht voor de microfoon te staan of te zitten. Staan heeft de voorkeur, omdat de stem dan beter klinkt en adem vanuit je middenrif. Beweeg niet met het hoofd naar links of rechts, want dat heeft gevolgen voor de klank en het volume van het geluid. Bij gebruik van een headset kun je alle kanten uit bewegen, want de microfoon beweegt gewoon mee en blijft in dezelfde positie.

Je kunt je tekst op papier uitprinten, eventueel met een wat groter lettertype, maar je kunt ook heel goed aflezen van een tablet of een computerscherm. Let er bij papier op, dat je geen geritsel hoort. Ik doe mijn papier in een plastic hoes en zet het op een muziekstandaard.

OPNEMEN MET AUDIORECORDER, MOBIELE TELEFOON o.i.d.

1. Stel eventueel het volume van de recorder in door een proef te nemen
2. Stel ook het juiste format in, een ongecomprimeerde codec (bestands type), liefst geen mp3 in dit geval
3. Plaats de audiorecorder met plopscherm ervoor op (microfoon)standaard
4. Plaats tekst op standaard op juiste hoogte om het goed te kunnen lezen. Een muziekstandaard werkt hiervoor uitstekend.

OPNEMEN MET CAMCORDER

Wil je toch opnemen met een camcorder, let dan op het volgende:

1. Bij te hard praten kan de externe microfooningang van de camcorder overstuurd raken. Overstuurd geluid kun je later nooit meer goed krijgen! Veel camcorders hebben een vast windfilter. Door automatisch wegfilteren van de lage tonen kan de stem blikkerig gaan klinken.
2. Let op de volumemeter. Als deze in het rood komt, dan kunnen de ingebouwde limiters de dynamiek van het geluid "platdrukken" (geluid niet boven -6 dB, let hier dan vooral op de schaalverdeling, je hebt schaalverdelingen welke gaan tot 0 dB maar ook tot 15 dB).
3. Zet de audio-automaat op handmatig, anders krijg je een pompend geluid. Kun je deze niet uitschakelen, neem dan geen voice-over op met de camcorder.

OPNEMEN DIRECT MET DE COMPUTER

Met de komst van Windows10 zijn de instellingen voor geluid veranderd en kan dit beter gedaan worden met een geschikt programma daarvoor, zoals Audacity, Adobe Audition, ProTools, Pro Logix etc... of je montage programma.

1. De wat oudere computers geven nogal wat ruis, hetgeen in de voice-over te horen zal zijn. Het gebruik van een headset brengt dit terug tot een aanvaardbaar minimum.
2. Je kunt je opnameprogramma en je tekstprogramma in twee vensters boven elkaar zetten, waardoor je direct vanaf het scherm kan lezen. Bijgeluiden van ritselende papieren worden hierdoor vermeden.

Handelingen voorafgaand aan de programma-handelingen:

1. Steek de microfoon in de juiste ingang van de pc
2. De geluidskaart dient goed geconfigureerd te zijn, indien aanwezig

Handel daarbij als volgt (kan per computer iets afwijken)*:

- ▶ Klik rechts op het *luidsprekertje* onder in de taakbalk van het Windowsscherm
- ▶ Klik Volumeregeling Openen aan
- ▶ Kies in het geopende scherm voor *Opnemen*
- ▶ Zorg ervoor, dat er geen vinkje staat bij dempen onder microfoon
- ▶ Via *geavanceerd* kun je de fijn afstelling van de microfoon regelen
- ▶ Komt de microfoon niet in de lijst voor, klik dan op *Opties / Eigenschappen* en vink de microfoon aan.

** Neem je op in je montage programma zorg dan eerst dat de instellingen goed staan, controleer dit.*

TENSLOTTE

Zorg voor een goede balans van het filmgeluid. De stem staat het hardst, de muziek een aantal dB lager en de livegeluiden nog een stuk lager.

Voorbeeld tekstblad

Tekstblok nr.: _____	<i>Voer je tekst hier je in Het blok past zich aan</i>
Marker nr.: _____	
Tijdcode: __:__:__:__	
Tekstblok nr.: _____	
Marker nr.: _____	
Tijdcode: __:__:__:__	
Tekstblok nr.: _____	<i>Wil je meer blokken Kopieer deze dan en Plak hem hieronder</i>
Marker nr.: _____	
Tijdcode: __:__:__:__	